

Warszawa, 30/07/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO-566351-VII-708.2/07/MK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
gen. Jacek Pomiankiewicz
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej
Warszawa

Szanowny Panie Generale

W ostatnim czasie do Rzecznika Praw Obywatelskich coraz liczniej wpływają skargi od osób przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych, dotyczące stosowania kamer telewizji przemysłowej w tych jednostkach. Osadzeni skarżą się na stosowanie kamer w pomieszczeniach, w których dokonuje się kontroli osobistej osadzonych, w łazniach i celach mieszkalnych, innych niż przeznaczone dla skazanych zakwalifikowanych do kategorii więźniów tzw. niebezpiecznych.

Kwestie stosowania w jednostkach penitencjarnych kamer telewizji przemysłowej uregulowane zostały w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz. U. Nr 194, poz. 1902 z późn. zm.). Przepis § 77 pkt 1 lit. k rozporządzenia dopuszcza stosowanie urządzeń telewizji przemysłowej do ochrony jednostki penitencjarnej jako całości, wymieniając je jako jedną z form zabezpieczeń techniczno-ochronnych w jednostkach penitencjarnych, obok m. in. ogrodzenia zewnętrznego i wewnętrznego, bram, drzwi, krat, przesłon okiennych. Upoważnia on do stosowania kamer telewizyjnych na zewnątrz budynków oraz na korytarzach, wewnątrz budynków mieszkalnych. Zgodnie z § 81 ust. 2 i § 82 ust. 1 i 3 rozporządzenia w monitoring mogą być wyposażone cele mieszkalne dla osadzonych zakwalifikowanych jako wymagający osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego, w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej, oraz inne pomieszczenia i miejsca, w których ci osadzeni przebywają. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 listopada 1996 r. w sprawie szczegółowych warunków stosowania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia broni palnej lub psa służbowego przez funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz sposobu postępowania w tym

zakresie (Dz.U. Nr 136, poz. 637) stanowi się ponadto o wyposażeniu w system monitorowania celi zabezpieczającej (§ 10 ust. 3).

Ze skarg kierowanych do mnie przez osoby przebywające w zakładach karnych i aresztach śledczych wynika, że stosowanie monitoringu w jednostkach penitencjarnych jest znacznie rozszerzane, poza zakres wyznaczony obowiązującymi przepisami.

W sprawie dopuszczalności stosowania kamer telewizji przemysłowej w zakładach karnych i aresztach śledczych zwracałem się już wcześniej do Pana Dyrektora (pismo z dnia 29 stycznia 2008 r. RPO-572925/07). Postulowałem wówczas doprecyzowanie w przepisach zasad stosowania monitoringu w jednostkach penitencjarnych. Pismem z dnia 13 lutego 2008 r. (BDG-070- /08) otrzymaliśmy zapewnienie Pana Dyrektora, że wszelkie nieprawidłowości w zakresie praktyki stosowania monitoringu mają charakter wyłącznie incydentalny, a przedmiotowe kwestie zostaną uwzględnione w pracach nowelizacyjnych nad Kodeksem karnym wykonawczym. Do czasu ich uregulowania Centralny Zarząd Służby Więziennej będzie podejmował czynności mające na celu zapobieganie uchybieniom w tym zakresie.

Niestety, skargi wpływające do Rzecznika w tej sprawie wskazują, że problem zamiast zmniejszać się, wciąż rośnie. Przykładem może być skarga Andrzeja Pobieglego s. Zenona, przebywającego w Areszcie Śledczym w Lublinie, który żalił się, że w tej jednostce kontrola osobista osadzonych przeprowadzana jest w pomieszczeniu monitorowanym za pomocą kamer telewizji przemysłowej.

W sprawie tej Rzecznik zwrócił się do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Lublinie, a następnie - z uwagi na brak satysfakcjonującej odpowiedzi - do Centralnego Zarządu Służby Więziennej. W odpowiedzi udzielonej przez Biuro Prawne CZSW (BPR-0510/1008/08/Z-1) stwierdzono, że pomieszczenie, w którym przeprowadzana jest kontrola osobista osadzonych, służy również do wykonywania czynności procesowych, co usprawiedliwia zainstalowanie w nim kamery telewizyjnej. Podczas wykonywania kontroli osobistej kamery wyłącza się, gdyby jednak nawet pozostały włączone, to dostęp do podglądu obrazu z kamer mają wyłącznie osoby uprawnione do nadzorowania czynności związanych z przeprowadzaniem kontroli a zatem nie dochodzi do naruszenia godności osobistej osadzonych poddawanych kontroli.

Stanowisko to budzi moje zdziwienie, zwłaszcza w kontekście przywoływanego już wcześniej zapewnienia Pana Dyrektora.

Przede wszystkim należy zauważyć, że obowiązujące przepisy nie przewidują możliwości instalowania kamer telewizyjnych w pomieszczeniach jednostek penitencjarnych, w których wykonywane są czynności procesowe. Ponadto, w mojej ocenie, rozwiązanie polegające na stosowaniu wyłączenia kamer na czas przeprowadzania kontroli osobistej osadzonego nie może być uznane za gwarantujące poszanowanie godności ludzkiej osadzonego w czasie wykonywania tej czynności. Osadzony nie ma bowiem

możliwości stwierdzenia, że kamera istotnie jest wyłączona. Potwierdzenie tych wątpliwości znaleźć możemy w materiałach z czynności przeprowadzonych w związku ze skargą A. Pobieglego, przeprowadzonych przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Lublinie (załączniki do pisma Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Lublinie z dnia 11 lutego br., których kopię załączyliśmy do poprzedniej korespondencji w tej sprawie). Stwierdza się tam, że monitoring w pomieszczeniu, w którym wykonywana jest kontrola osobista ma na celu kontrolę postępowania funkcjonariuszy w trakcie wykonywania czynności służbowych oraz kontrolę zachowania osadzonych. Wskazuje to jednoznacznie, że podczas przeprowadzania kontroli osobistej kamery pozostają włączone.

Podobnie nie ma gwarancji, czy istotnie dostęp do podglądu obrazu z kamery mają wyłącznie osoby uprawnione do kontrolowania przebiegu tych czynności. Dlatego uważam, że przeprowadzanie kontroli osobistej w pomieszczeniu, w którym zainstalowana jest kamera telewizyjna, bez zasłonięcia jej na czas wykonywania tych czynności, jest niezgodne z obowiązującymi regulacjami prawnymi, dotyczącymi stosowania monitoringu w jednostkach penitencjarnych, oraz narusza art. 4 § 1 Kkw, który stanowi o wykonywaniu kary pozbawienia wolności w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej.

Mając na względzie przedstawione powyżej okoliczności, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. nr 14 poz. 147) zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Dyrektora o podjęcie stosownych czynności w celu zapewnienia respektowania przez kierownictwo jednostek penitencjarnych obowiązujących przepisów, dotyczących stosowania urządzeń telewizji przemysłowej w zakładach karnych i aresztach śledczych. Proszę również o odniesienie się do kwestii prawidłowości wykonywania kontroli osobistej osadzonych w Areszcie Śledczym w Lublinie.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski